כשם שפרצופיהם שונים כך דעותיהם שונות

בסודשיח



בס"ד ■ יום רביעי ■ פרשת דברים ■ ב' אב ה'תשע"ד ■ 30.07.2014 ■ גליון מס' 285

תפוצה לכל קהילות ישראל

תעודת כשרות למסעדה שפועלת בשבת קודש

/ הרב יוסף ש. גערליצקי - רב מרכז תל אביב

ביום ט"ז תמוז תשע"ד אישרה לדאבוננו הממשלה ע"י ועדת השרים לענייני חקיקה הצעת חוק של ח"כ לחייב את הרבנות הראשית להעניק תעודת כשרות לעסקים (מלונות - מסעדות) הפועלים כרגיל בש"ק, בתנאי שהם שומרים על כשרות המזון לפי הקריטריונים הנדרשים של הרבנות.

הנה, מלבד החילול השם הנורא ואיום, שטמון בכך, שהרי חילול שבת בפרהסיא הרי זה חמור כמו עבודה זרה, כפי שהגמרא (חולין ה,א) אומרת "חוץ מן האומר לנסך את היין ולחלל שבתות בפרהסיא" ובפירוש רש"י "חמירא ליה שבת כעבודת כוכבים דהעובד ע"ג כופר בהקב"ה והמחלל שבת כופר במעשיו ומעיד שקר, שלא שבת הקב"ה במעשה בראשית". והרי"ז תרתי דסתרי וכחוכא ואיטלולא שרב בישראל יעניק תעודת כשרות למקום שכופרים בהקב"ה ודי למבין.

וראה בשו"ע יו"ד סימן ב הלכה ה: "מומר להכעיס אפילו לדבר אחד או שהוא מומר לע"ז או לחלל שבת בפרהסיא". ובש"ך שם: "וכן אפילו חילל שבת פעם אחת בפרהסיא דינו כמומר לע"ז". ודומה לפסק הרמב"ם בהל' שחיטה פ"ד הי"ד "ישראל משומד לעבירה מן העבירות .. הרי זה שוחט לכתחילה .. ואם היה משומד לעבודה זרה, או מחלל שבת בפרהסיא, הרי הוא כגוי ושחיטתו נבילה".

הנה מלבד זאת, הרי גם עפ"י הלכה בשו"ע אסור בשום אופן לרב להעניק תעודת כשרות (גם אם משמעותה שבתעודה כתוב אך ורק שהאוכל כשר על-פי הלכה עבור הבאים לסעוד שם) לעסק העובד בשבת, וכדלהלן:

ברמב"ם בפרק ו מהלכות שבת הלכה כג, "ישראל שעשה מלאכה בשבת - אם עבר ועשה בזדון אסור לו להנות מאותה מלאכה לעולם .. כיצד, ישראל שבישל בשבת במזיד, למוצאי שבת ייאכל לאחרים, אבל לו לא ייאכל עולמית".

ובשו"ע סימן שיח בהתחלתו נפסק "המבשל בשבת במזיד אסור לו לעולם". ובמגן אברהם שם "משמע ברשב"א סימן קע"א דהקדירה אסורה ג"כ, ולאחרים מותר במוצ"ש מיד". ובט"ז שם מסביר הטעם שמותר לאחרים מיד במוצאי שבת "דלא בעינן בכדי שיעשו אלא במלאכה הנעשית ע"י עכו"ם בשביל ישראל משום דקל בעיניו ויבוא לעשות כן פעם אחרת, אבל דבר שעושה ישראל בידיים ודאי ליכא למיחש דאתי לבשולי בהדיא".

וכן הוא בשו"ע אדמו"ר הזקן שם: "המבשל בשבת או שעשה א' משאר מלאכות במזיד אסור לו ליהנות מאותה מלאכה משום קנס וגם הקדירה שבישל בה אסורה לו לעולם, מפני שהיא בלועה מדבר האסור לו, אבל לאחרים מותר אף התבשיל במוצ"ש מיד ואי"צ להמתין בכדי שיעשו, אף אם בישל עבורם". ומסביר אדה"ז ההבדל בין דין זה לדין נכרי העושה בשביל ישראל, שצריכים להמתין במוצ"ש בכדי שיעשו: "שאם נתיר לו ליהנות במוצש"ק מיד יש לחוש שמא יאמר לו לעשות בשבת כדי שיהיה הדבר מוכן לו במוצש"ק מיד, שאיסור האמירה לנכרי קל בעיני הבריות, ולכן הצריכו להמתין בכדי שיעשו גם לאחרים. אבל אין לחוש כלל שמא יאמר לישראל לעשות לו מלאכה בשבת, בשביל ליהנות ממנה במוצאי שבת מיד, ועוד שהישראל לא ישמע לו שאין אדם חוטא ולא לו (קידושין סג, ב).

והמתבאר, שכל האמור בדין מי שבישל בשביל אחרים בשבת, שמותר לאחרים במוצ"ש, הוא אך ורק במקרה שבו אותם אחרים לא ביקשו ולא רצו שיבשל עבורם בשבת, אלא שלפועל קרה שנתבשל בשבת. שהרי אם המדובר במקרה שרצה או שידע שמבשל עבורו בשבת - לא שייך כלל הטעמים שמתירים למוצש"ק כי "אין לחוש כלל שמא יאמר לישראל לעשות לו מלאכה בשבת", או "שהישראל

■ עוד בעיתון ■

ניתן לעבור לכתבה הרצויה ע"י לחיצה על שמה.

אחינו המסו את לבבנו
כשפרצה שריפה בעיר ברודי הובא חיימק'ה (מי שהיה הרבי מצאנז) הקטן לסאסוב אל ביתו של רבי משה לייב...
המשך בעמ' 3

שו"ת קיץ
משרד במזרח הרחוק (סין) ששם יעבדו עובדים מקומיים (סינים), השאלה היא האם אנו רשאים לאפשר להם להגיע למשרד בשבת ולעבוד בשבת, או שיש בזה איסור של 'אמירה לנכרי'?...
המשך בעמ' 3

"הבוטח בה' חסד יסובבנו"
כזכור, בשנת תנש"א בסוף חודש טבת פרצה מלחמת המפרץ, והצורר מבגדד סדאם חוסיין ימ"ש שיגר טילי סקאד...
המשך בעמ' 4

סיפור לשבת
רק ספל אחד של חלב
סיפור נורא הוד שהשתמר מגלותו של הגאון מוילנא בטרם נודע גדלותו, והוא בעצמו סיפרו ברבות הימים מעין של עוז...
המשך בעמ' 5

שביבים
■ "סגולה מיוחדת למצוות תפילין"
■ תוכחות משה
■ מקור המנהג לא להיכנס עם נעליים ד' אמות קרוב לכותל המערבי?
■ התוכנית: מראה מקום להלכות שאינן במקומן
המשך בעמ' 7

לא ישמע לו", שהרי אנן סהדי שאמר לישראל וגילה דעתו בפירוש שרוצה שיעשו לו מלאכה בשבת, ובפועל הישראל שמע לו.

והנה אף אחד מהפוסקים לא נחית לפרש ההלכה במזמין אוכל במזיד ולכתחילה בשבת על-ידי שיבשל הישראל עבורו בשבת ויאכלו בשבת - מה יהיה הדין באוכל זה אם מותר למזמין הסעודה לאכלו בשבת או במוצ"ש או לאחר שהמתין בכדי שיעשה. שהרי אותו אדם בדרך כלל לא יבוא לעשות שאלת חכם אם מותר לו לאכול עכשיו בשבת את אותה סעודה ששילם כדי שיכינו עבורו בשבת... אמנם נראה פשוט וברור, שדין האוכל לגבי המזמין הוא בדיוק כמו לגבי המבשל לעצמו, שאסור עליו עולמית וגם הקדירה אסורה, שהרי כל הבישול נעשה עבורו ובציוויו. וכשם שקונסים את הטבח שבישל, כך ודאי יש לקנוס את מי שעבורו ובציוויו נתבשל בשבת, וזיל בתר טעמא (וראה עוד ראי' לזה להלן).

א"כ נראה ברור, שכשיש מסעדה פתוחה ר"ל בש"ק וישראל נכנס ומזמין אוכל (כשר למהדרין!), ומבשלים בשבילו מאכל במקום, הרי בזה שמזמין אוכל ומשלם, הרי לא שייך לומר שיהיה מותר עבורו במוצ"ש או יותר מאוחר - אלא אוכל זה אסור עליו עולמית וגם הקדירה אסורה עליו. ומעתה, גם אם יבוא לאכול באמצע השבוע, הרי מבחינתו אותה קדירה אסורה עליו כמו כל איסורי מאכלות ותערובות שנקבעו בשו"ע.

יתירה מזו י"ל, שגם אם הוא עצמו לא אכל באותה מסעדה בשבת כלל, הרי כאשר נכנס למסעדה ביום חול בידעו שהיא עובדת בשבת, גילה דעתו דניחא לי' באוכל שהכינו בשבת. שהרי בזמננו, ניתן לבשל חלק גדול מהאוכל ולהקפיא בהקפאה עמוקה, ולהגישו טרי ומוכן גם אחרי שבועות וחודשים אחרי הבישול. א"כ כאשר בישלו עבור אחרים בשבת, בישלו עבור כל מי שיאכל במסעדה כל השבוע, וזהו לרצונם של כל אותם אוכלים. הרי שכל אחד ואחד מהאוכלים במסעדה זו כל השבוע הוא באותו הגדר של מי שציוה שיבשלו עבורו בשבת שהוא כמבשל עצמו להיות אסור עליו המאכל עולמית.

ויש להביא ראיה מוכחת לזה מחידושי ר' עקיבא איגר ליו"ד סימן צט סעיף ה, על האמור בשו"ע שם: "אין מבטלין איסור לכתחילה .. עבר וביטלו או שריבה עליו, אם בשוגג מותר, ואם במזיד אסור למבטל עצמו אם הוא שלו, וכן למי שנתבטל בשבילו". וכתב ר"ע איגר "ואם ביטל על הסתם למי שירצה לקנות, הרי הוא כמו שנעשה בשבילם במיוחד ואסור לכולם (תשובת ריב"ש סי' תצא). ונשמע מזה דאף מי שנתבטל עבורו לא ידע מזה", עכ"ל. כלומר, שהעלה מזה ר"ע איגר להלכה, שהקונה דבר בחנות, הרי כל מה שהכין בעל החנות על-מנת שהרוצה יבוא ויקנה - נחשב שהכין בשביל אותו הקונה במיוחד, וחל עליו אותו הקנס של העושה עבור עצמו.

הרי מוכח מכאן, שאפילו אם הקונה באמצע השבוע אוכל שנתבשל בשבת אינו יודע כלל שסעודתו התבשלה בשבת באיסור דאורייתא, הרי מכיון שהוא קונה את אותו התבשיל איגלאי מילתא למפרע שבשבילו נתבשל, ובלי' רע"א "הרי הוא כמו שנעשה בשבילם במיוחד".

ולכן כל אחד ואחד מהקונה במסעדה זו, אם יוגש לו אוכל שנתבשל בשבת הרי זה נחשב שנתבשל עבורו בפרטיות בשבת, והאוכל אסור על כל אחד ואחד מהם עולמית.

וממוצא דברי השו"ע בענין זה ודברי רע"א יש ראיה נוספת לעיקר דברינו - שמה שקנסו חז"ל את העושה איסור שלא יוכל ליהנות ממנו עולמית, הוא לא רק להעושה האיסור בידיים, אלא גם למי שעבורו במיוחד (וכל אחד מהקונים נחשב בגדר שנעשה עבורו במיוחד) נעשה האיסור. ולכן אין זה שייך להא דאין שליחות לדבר עבירה, כיון שאין הדיון כאן במי תלויה העבירה, אלא על מי חל הקנס שלא יוכל ליהנות מהעבירה. ובזה הקונה הוא שוה למי שעשה האיסור עבור "מי שירצה לקנות". כנ"ל לגבי המבטל איסור לכתחילה.

(והנה יש שרצו להשוות בין הנידון בענין כשרות המסעדה הפתוחה בשבת, לבין תשובת הגר"מ פיינשטיין בשו"ת אגר"מ יו"ד סימן נ"ב, שהתיר לתת הכשר למסעדה במקסיקו שמכרה גם בשר כשר וגם (במחלקה נפרדת) קפה עם חלב כשר באותו מקום, כדי למנוע מיהודים אכילת טריפות בעיר הזו. אף שהיה מקום לחשוש שיהיו מהסועדים שאחרי ארוחתם הבשרית יזמינו קפה עם חלב. כמובן שאין זה דומה כלל - שם אין כל בעיה במסעדה ובאוכל שמכרה, אלא כל השאלה לגבי מה שיעשה הסועד, ולכן ברור שניתן להכשיר את המסעדה, ולהעיד לכל מאן דבעי שהאוכל כפי שהוא נמכר כאן הוא כשר. שהרי גם בסופר-מרקט נמכרים גם מוצרים בשריים וגם מוצרים חלביים, ומאי שנא. אמנם בנדו"ד אין זו שאלה כלל לגבי החשש מה יעשה הסועד, אלא שאלה לגבי האוכל עצמו, והאוכל הנמכר כאן הוא אסור באכילה, לגבי אותו אחד שהזמין אוכל במסעדה בשבת, וקרוב הדבר לומר כנ"ל, שגם כל אחד ואחד הנכנס באמצע השבוע לאכול במסעדה בידעו שיתכן שאוכל זה נתבשל בשבת - הרי האוכל המוגש לו הוא בחשש שאסור עליו ככל מאכל איסור שאסרו חז"ל.)

המורם מכל הנ"ל, היות שתפקידו של רב בישראל הוא כידוע לפסוק עפ"י 'דבר ה' - זו הלכה' לאמיתתה של תורה - ע"פ שולחן ערוך, ע"כ בודאי:

א. כשם שאף רב לא ייתן הכשר למסעדה שעובדים ומשתחווים בה לעבודה-זרה, גם אם האוכל המוגש שם כשר למהדרין מן המהדרין, כך ודאי שלא ייתן הכשר למסעדה הפתוחה בש"ק, שזהו חילול ה' מאין כמותו.

ב. **אסור לכל רב הראוי לשמו להעיד בתעודה לעסק הפתוח בשבת ש"האוכל כאן מותר לאכילה ע"פ הלכה"**, אף אם באותה תעודה יכתוב מחאה כנגד פתיחת המסעדה בשבת ויכתוב שאסור להיכנס בשבת וכו' וכו'; שהרי תעודה זו היא שקר - כי בהחלט **אוכל זה אסור לאכילה ע"פ הלכה כנ"ל.**

ובודאי חוב קדוש על הממשלה וועדת השרים לענייני חקיקה להוסיף בשמירת שבת בימינו אלה, שזקוקים לרחמי שמים, והרי הובטחנו 'אלמלא משמרין ישראל שתי שבתות מיד נגאלים' (שבת ק, ב).

פרשת דברים

אחינו המסו את לבבנו

/ הרב יעקב הלוי פילבר

כשפרצה שריפה בעיר ברודי הובא חיימק'ה (מי שהיה הרבי מצאנז) הקטן לסאסוב אל ביתו של רבי משה לייב. אמר לו הצדיק: "חיימק'ה ספר מה ראית בשריפה". "ראיתי" אמר הילד "שבצד אחד עמדו היהודים וכיבו, ובצד אחר עמדו 'דייטשליך' והציתו. שאלתי את עצמי: מדוע מתייגעים היהודים כל כך בכבוי? הרי מוטב היה לגרש את ה'דייטשליך', ולא תהיה עוד שריפה". אפשר להבין את חכמתו של הילד הקטן, שבמקום למזער את התוצאות הוא תובע לטפל בסיבות, אך מה עומד מאחורי התנהגותם של היהודים, הרואים את רכושם עולה באש, והם מבליגים ועוסקים בהתגוננות? יש בסיפור של חיימק'ה הקטן דוגמא קלאסית של היהודי הגאה המכיר בערכו ויכולתו, המזהה את האויב ויודע לטפל בו טיפול שורש שימנע את המשך הפיגועים, וכנגדו ניצב הציבור הנפחד, הסובל מרגשי נחיתות תוך תקוה שאם אנו נתנהג כ"ילדים טובים', האויב ושכניו יוקירו את גבורת ההבלגה שלנו, והפיגועים יפסקו מעצמם. התכונה הזו של היהודי הנותן גוו למכים, המשתדל שלא להרגיז את הגוי, וממעט בערכו העצמי, היא מלווה אותנו לאורך ההיסטוריה, והמחיר שלה הוא קטלני, אנו מאבדים את כושר ההרתעה שלנו ונותנים לאויב תמריץ להמשיך ולפגע בנו.

החטא העיקרי של המרגלים היה: "וימאסו בארץ חמדה לא האמינו לדברו" (תהלים קו כד), היה כאן חטא אחד שהוא שנים, שהאחד נובע מהשני, חוסר האמונה בדבר ה' שמביאה למאיסה בארץ חמדה, חטא שהביא בכיה לדורות, ושאת ספיחיו אנו אוכלים עד היום הזה. אבל תוך עיון בפרשת המרגלים (בספר במדבר ובספר דברים) אנו מזהים חסרונות וכשלים נוספים הנובעים מתסביכים נפשיים של המרגלים, אשר הקרינו והשפיעו לרעה על הציבור כולו. כשל זה מבצבץ כבר בדיווח של המרגלים מיד עם בואם למחנה ישראל: "ושם ראינו את הנפילים בני הענק מן הנפילים, ונהי בעינינו כחגבים וכן היינו בעיניהם", וכשנדייק בדברי המרגלים נראה שלא מפני שהנפילים החשיבו אותנו לחגבים גם אנחנו חשבנו כמותם, אלא נהפוך הוא, תחילה אנו ברגשי הנחיתות שלנו ובהערכה העצמית הנמוכה שלנו החלטנו שאנחנו נראים כחגבים, ורק בגלל התסביך שלנו החלו גם הנפילים לראות אותנו כחגבים. לכן לא פחות ממאיסת הארץ יש לראות בחטא המרגלים גם את הפגיעה במורל העם, כפי שהעם עצמו מעיד עליו: "אחינו המסו את לבבנו" והמסת הלב הייתה בשניים: האחת, בהפרזה על יכולתו של האויב, והשניה, אי היכולת שלנו לנצח אותו: "עם גדול ורם ממנו, ערים גדולות ובצורות בשמים". המרגלים ידעו שהמורל הלאומי בנוי משלושה מרכיבים: א. הכרה בצדקת הדרך, ב. הרצון להשיג את המטרה, ג. האמונה ביכולת הביצוע. על כן בקשו לקעקע כל אחד משלושת המרכיבים הללו. ומיד בבואם אל המחנה פתחו במתקפת הסברה הבנויה על שקרים וחצאי אמיתות. כדי לרכוש את אימון העם הם פותחים במתק שפתים: "באנו אל הארץ אשר שלחתנו וגם זבת חלב ודבש היא". ולאחר שלכדו את העם בדבריהם, הם מנצלים את האימון שנתנו להם לשטוף את מוחו של העם למאוס בארץ חמדה, והם מספרים להם שהארץ אוכלת יושביה, ושהכניסה אליה מלאה סכנות. לאחר שהצליחו המרגלים בערעור המורל הכללי של העם עברו לשלב ההפחדה, כעדות הכתוב: "אחינו המסו את לבבנו", בשלב זה מנצלים המרגלים את רגישותו של העם היהודי לחיי האדם, המרגלים העמידו את הכניסה לארץ וההתנחלות בה כבחירה בין קדושת האדם לקדושת האדמה, וכך הצליחו בשטיפת מח ומסע הפחדה לא רק להביא את העם לוותר על ארץ ישראל, אלא גם להמאים אותה עליהם עד שלבסוף העדיפו את מצרים על ארץ הקודש באומרם: "נתנה ראש ונשובה מצרימה". מול תבוסתנות המרגלים עמדו יהושע וכלב יהודים גאים המאמינים גם בצדקת הדרך וגם ביכולתו של עם ישראל והם האומרים: "עלה נעלה וירשנו אותה כי יכול נוכל לה".

שו"ת קיץ

הרב שבתי יגל / הכולל הקהילתי רעננה

מקס ל. מרמת גן שואל: אני בעל חברה העוסקת בייצור תכשיטים משולבים עם יהלומים. לאחרונה עלתה לי הזדמנות עסקית לפתוח ביחד עם שותף נוסף משרד במזרח הרחוק (סין) ששם יעבדו עובדים מקומיים (סינים) במכירת התכשיטים לשוק המקומי. ואכן הדברים מגיעים לידי מימוש ואנו עומדים בפני פתיחת המשרד בשעה טובה ומוצלחת.

אלא שכעת עלתה שאלה הקשורה להלכות שבת ביחס לאותו משרד: הנה למרות שאנו הודענו לאותם אנשי מכירות כי רצוננו ודרישתנו שהמשרד יהיה סגור ביום שבת קודש - העובדים המקומיים בכל זאת רוצים לעבוד בשבת, והסיבה לכך היא שהמשכורת שלהם מבוססת על שני חלקים, חלק ראשון הוא משכורת הבסיס שהם יקבלו עבור סך השעות החודשי שהם נמצאים במשרד ללא כל קשר להצלחתם במכירות, והחלק השני מבוסס על אחוזים על כל מכירה ומכירה שכל עובד מצליח להוציא לפועל, ומעתה על אף שעל ידי עבודתם בשבת הם לא יקבלו כלל תוספת על משכורת הבסיס שהרי את סך השעות החודשי הם ממלאים כבר בשאר ימות השבוע, אבל מכל מקום רצונם לבוא לעבודה גם בשבת כדי לנסות לבצע עוד ועוד מכירות ובכך להגדיל את החלק השני של משכורתם המבוסס על פי אחוזים.

השאלה היא האם אנו רשאים לאפשר להם להגיע למשרד בשבת ולעבוד בשבת, או שיש בזה איסור של 'אמירה לנכרי'? או איסורים אחרים? פנינו (אני ושותפי) לכמה וכמה רבנים ומאך אחד לא הצלחנו לקבל תשובה ברורה...מה דעת הרב בעניין?

תשובה: תשובה: כדי לענות על שאלה זו צריך להיות בקי בסימנים הקשים הפותחים את הלכות שבת בשולחן ערוך, ואכן אלו סימנים מורכבים עם פרטים מרובים, ומכל מקום אנסה לענות לפי מה שנראה לענ"ד.

הנה יש לדון בשאלתכם מצד ג' נידונים: אמירה לנכרי, מראית עין, ושכר שבת.

והנה על פי המבואר בשולחן ערוך[א], יוצא שבאופן שהגוי מועסק אצל יהודי כשכיר ומקבל שכר עבור כל שעה של עבודה או עבור כל יום של עבודה, הרי שהדבר אסור, משום שהגוי הוא שלוחו של היהודי לעשות מלאכה בשבת, ויש בזה משום איסור 'אמירה לנכרי', אמנם באופן שהגוי מועסק כ'קבלן'[ב] כלומר - הוא מקבל סכום כסף עבור התוצר ללא כל קשר כמה שעות / ימים הוא עבד, במקרה כזה גם אם הגוי בוחר לעבוד בשבת, אין בזה איסור משום שהגוי עובד בשבת על דעת עצמו, שהרי ליהודי לא משנה אם יעבוד בשבת או לא.[ג]

והנה גם בנידון השאלה כאן, יש לומר שהגוי 'אדעתא דנפשיה קעביד' - על דעת עצמו הוא עובד, שהרי אתה לא ביקשת ממנו לעבוד בשבת ואדרבה הודעת לו שאין רצונך שהוא יעבוד בשבת, ואם כן ברור שהגוי עושה את המלאכות (טלפונים, כתיבה, עצם המקח, וכדו') על דעת עצמו כדי להרוויח יותר כסף[ד].

אלא שבהלכה[ה] מבואר שפעמים שעל אף שאין איסור מצד הדין, מכל מקום הדבר אסור משום 'מראית עין' שהיהודים שבאותו מקום לא ידעו שהוא מועסק כ'קבלן' /'אריס', ויחשדו בך שאתה מעסיקו כ'שכיר' שיש בו איסור מצד הדין שאתה שוכרו לעשות מלאכה עבורך בשבת.

אמנם בנידון שלך, הנה על אף שלא ציינת בשאלתך אם באותו אזור שבו המשרד ייפתח - ישנם יהודים, וכן לא ציינת אם הדבר ידוע באותו מקום שמשרד זה נמצא בבעלות יהודית, מכל מקום מאחר ולפי מה שבררתי מצוי מאוד בענף המכירות סוג תגמול כזה המבוסס על משכורת בסיס + אחוזים, אם כן מאחר שכך היא הרגילות - אין לחשוש ל'מראית עין' שרק באופן שהדרך הוא להעסיק כ'שכיר' ואתה מעסיקו כ'קבלן' יש איסור של 'מראית עין'.

עוד יש לדון בנידון זה האם סוף סוף עצם זה שאתה ושותפך מרוויחים כסף בשבת על ידי עובדים גויים (שהרי בוודאי רוב הרווחים ממכירת התכשיטים הולכים אליכם - הבעלים) האם אין בכך חשש של 'שכר שבת' כשם שמצאנו שאסור לאדם לעבוד בשבת (בדברים המותרים בשבת) ולקבל שכר על עבודתו משום 'שכר שבת' אלא אם כן מקבלו ב'הבלעה' - כלומר שכר עבור עבודה בימות החול ביחד עם העבודה ביום השבת[ו].

הנה גם מצד זה אין לחוש, שהרי 'שכר שבת' לא שייך אלא בשכר עבור פעולה שפועל עושה בשבת, או ברווחים שבאים על ידי השכרת נכסים, או אפילו ברווחים שבאים מפיקדונות בבנק (ודנו בזה הפוסקים) אבל במקח וממכר בשבת שאדם מקבל תמורה עבור החפץ שמוכר אין בכסף שמקבל משום איסור 'שכר שבת' שהרי הוא לא שכר על הפעולה שעשה בשבת או על ההשכרה של הנכס ביום השבת, אלא הוא תמורה עבור החפץ שמכר (וחפץ זה יכול היה למכור אותו גם ביום אחר) אמנם בדרך כלל המכירה עצמה אסורה בשבת, אולם פעמים שגם המכירה עצמה מותרת בשבת וכמו שמבואר בסימן שכ"ג סעיף ד' שמותר למכור צרכי שבת (כמו מיני מאכל וכדומה) בשבת על פי המגבלות המבוארות שם, ולקבל עבור כך כסף למחרת השבת, ומוכח בצורה ברורה שאין בזה משום איסור 'שכר שבת'[ז].

ולכן לענ"ד במקרה המתואר בשאלתך על פי הפרטים שמסרת, מותר לכם לאפשר לאותם אנשי מכירות נכרים לעבוד ביום השבת, ואין בכסף הנכנס לקופתכם משום 'שכר שבת'.

והנה שאלות אלו מורכבות מאוד ובשינויים קטנים משתנית ההלכה, לכן אין להסיק מכך למקרים אחרים, ויש להתייעץ עם מורה הלכה בכל מקרה לגופו.

א - או"ח סימן רמ"ג.
ב - או כ'אריס'.
ג - אלא אם כן לוחץ אותו לסיים את העבודה תוך זמן מסויים ואינו יכול לסיימה בזמן הזה רק אם יעבוד גם בשבת.
ד - ועיין סימן רמ"ה סעיף ה', ועיין עוד בזה בספר 'ארחות שבת' חלק ב' פרק כ"ג סעיף קע"א.
ה - או"ח שם.
ו - כמבואר כל זה באו"ח סימן ש"ו סעיף ד'.
ז - וכן מוכח מסימן רמ"ה סעיף ה'. ועיין ספר 'ארחות שבת' חלק ב' פרק כ"ב סעיף פ"ז.

"והבוטח בה' חסד יסובבנו"

(תהילים לב)

/ הרב יוסף גערליצקי - שליח הרבי מלובביץ' לתל אביב

כזכור, בשנת תנש"א בסוף חודש טבת פרצה מלחמת המפרץ, והצורר מבגדד סדאם חוסיין ימ"ש שיגר טילי סקאד על ערי ארה"ק, טילים בעלי כוח הרס והרג רב, שכל אחד מהם ביכולתו להחריב שכונות שלמות ר"ל (אכן, מספר ימים לפני תום אותה מלחמה נפל טיל כזה בסעודיה ונהרגו כמאתיים איש). בת"א ובר"ג אכן נהרסו עשרות בתים, אך בניסי ניסים, כפי שהרבי הבטיח - שיהיה "אראנו נפלאות", לא היו פגיעות בנפש כלל.

בדידי הוה עובדא: אחד מחשובי חסידי גור בתל אביב, קרוב משפחה של אדמו"רי גור, כתב מכתב לרבי נשיא דורנו מיד כשפרצה המלחמה. הוא שלח את המכתב ב'פאקס', אין לי את המכתב לפניי, אבל מתוכן המענה של הרבי אפשר להבין מה היה כתוב במכתבו. באותה תקופה כידוע, היו בדרך-כלל מתקבלים המענות של כ"ק אדמו"ר על-ידי מכשיר ה'פאקס' של השליח בעיר, והוא היה מעביר לנמען את התשובה.

לא אתעכב כאן על הנקודה הבולטת, שברגעים מסוימים כל עם ישראל על כל גווניו מבין ויודע שיש כתובת בעולם למי לפנות - לנשיא

הדור, הרבי מליובאוויטש. החשוב הוא תוכן המענה שקיבל.

כיומיים אחרי ששלח החסיד הנ"ל המכתב, קיבלתי פקס עבורו, בזה הלשון: על מה שכתב "וכולם מפחדים" - ענה הרבי **"חושד בכו"כ כשרים מישראל..."**

ולתוכן מכתבו ענה הרבי שאין מה לפחד כלל **"והבוטח בה' חסד יסובבנו"**.

ניסיתי מיד להתקשר אליו על מנת למסור לו את מענת הרבי (אז עדיין לא היו טלפונים ניידים), היות ולא היה מענה, נסעתי אליו הביתה וגם שלחתי לו מברק שיתקשר אלי דחוף אך אין קול ואין עונה. רק חודש וחצי לאחר מכן, למחרת פורים, לאחר שהסתיימה המלחמה - חזר מירושלים לת"א והתקשר אליי... הסתבר שכנראה לא המתין למענה הרבי המרגיע והמעודד, ועוד לפני שהגיע המענה כבר נסע לירושלים עד שתסתיים המלחמה...

בפשטות, הרבי כותב לו שביטחון בה' היא הכלי שעל-ידו "חסד יסובבנו", שהכל יסתדר בטוב הנראה והנגלה באופן של חסדים גלויים. דברי הרבי חיים וקיימים לעד, וגם כיום שנופלים רקטות בכל יום בערי ארה"ק, בודאי שהדבר המרכזי שהרבי מצפה מאיתנו לעשות לעת כזאת הוא להתחזק ולחזק את סובבינו את הביטחון בה'. על-ידי כך יקויים בנו ובכל עם ישראל "והבוטח בה' חסד יסובבנו" - בטוב הנראה והנגלה, ואף יהודי לא יפגע כלל וכל חיילי צה"ל יצליחו במשימתם וישובו בשלום.

אך יחד עם המסר המרכזי של העידוד והגברת הביטחון המוחלט בה', עלינו לעת כזאת לקום ולהכריז בפרסום הכי גדול, שיש אשמים ישירים לכל טיל שמשוגר מעזה. יש מי שבאחריותו הישירה כל נזק שנגרם חלילה לכל אחד מישראל בעקבות המצב. האשמים באופן מוחלט הם כל מי שהצביע ופעל בכנסת ובממשלה בעד ההתנתקות בעזה, כולל אלו (יהודים שומרי תומ"צ, שבמזיד לא שמעו לדעת התורה) שנמנעו או נעדרו מהצבעות כדי שחוק ההתנתקות יעבור. כל אלו נושאים באחריות ישירה למצב הנוכחי של מאות טילים המשוגרים (מאותם מקומות שמהם נסוג צה"ל בהתנתקות!)יום-יום אל בתי אנשים נשים וטף, ומביאים לפחד גדול למיליוני יהודים. ויש להוקיעם ברבים בתוקף ובפרסום גדול!

אין עניין חלילה ב'נקמה' ו'נטירה' לאותם אנשים באופן פרטי, אך יש כאן עניין קריטי של "וכל העם ישמעו ויראו ולא יזידון עוד". מוכרחים להביא למצב שכל ח"כ או שר בממשלה פשוט יחשוש לעורו מלהביא להרפתקאות כאלו של נסיגות מסוכנות משטחי ישראל. שכן, יידע שכאשר ה'הימור שלו ייכשל' והנסיגה תביא לבעיות ולסכנות קשות וקיומיות ח"ו - וודאי שכך יקרה, שהרי כך פוסקת תורת אמת בשלחן-ערוך - הוא לא יוכל להתחמק וייתן על כך את הדין!

אותם אלו האחראים לכך, שלא שמעו לאזהרות הרבי על-פי פסק-הדין בתורת ישראל, שלחן ערוך סימן שכ"ט, כפי שחתמו על כך מאות רבנים, שמסירת שטחים תביא למצב של פיקוח נפש למיליוני יהודים; חייבים הם לקום ולהכריז בתקשורת ועל בימת הכנסת, ויותר מפעם אחת, "אשמנו, בגדנו ... טעינו, תעינו, תעתענו!" והקב"ה שהוא רחום וחנון, כפי שכולנו רואים עכשיו גודל חסדו וטובו על עמו ישראל, ודאי יקבל חרטתם על העבר ובעיקר קבלתם על העתיד, בחסד וברחמים.

(מתוך התוועדות י"ב תמוז תשע"ד)

סיפור לשבת

רק ספל אחד של חלב

סיפור נורא הוד שהשתמר מגלותו של הגאון מוילנא בטרם נודע גדלותו, והוא בעצמו סיפרו ברבות הימים מעין של עוז ותעצומות מפכה מהמעשה הזה. אחת מתחנותיו היתה בביתו של יהודי דל אמצעים, רבי שמואל הלוי היה שמו. התרגשות רבה אחזה בו כשביקש הגאון להתארח במעונו הפשוט. רבי שמואל לא ידע את קומתו הענקית של אורחו, אך היות שהיה יהודי בר לבב הבחין מיד שתלמיד חכם וירא אלוקים הוא מארח והשתדל למענו בכל מאודו. שבועיים ימים שהה הגאון בבית רבי שמואל, ומיום ליום גברה הערצתו של בעל הבית אל אורחו. הוא עקב בהתפעלות אחרי סדר יומו, ראה שאינו מבטל רגע, שינתנו מועטת, אכילתו כדי קיום הגוף, וכולו תורה ועבודת הבורא. רבי שמואל השתדל לזכות ולשמש את הגאון ולנצל כל רגע של שהייתו בביתו לרכוש לעצמו קנייני עולם הבא. ביום הפרידה, בטרם יצא הגאון להמשך גלותו, ביקש ממנו רבי שמואל בתחינה: "איני מכירך, איני יודע את שמך מהיכן באת ולהיכן אתה הולך, אך זאת ידעתי כי תלמיד חכם הנך ובן עליה. אמור נא לי אפוא אם ראית בביתנו דבר מה שאינו כשורה, הנוגד חלילה את ההלכה ואת רצון הבורא, ונתקן ככל אשר תורה לנו". הניח הגאון מידיו את צקלונו שכבר נטל עמו, הביט בהערכה במארחו שכה התמסר עבורו והשיב חרישית: "יראים ושלמים אתם וכל הנהגותיכם כדת. אף מידה טובה יש בך בכך שמדי בוקר משכים אתה קום לתפילת ותיקון, ולאחר ששב אתה מהתפילה הינך מעמיד צלוחית של חמין על גבי האש, מביאה לרתיחה ומשגר כוס אחת של חלב לזוגתך. גם אם קיימת כוס אחת בלבד ועבורך אין בנמצא". מה פשר הנהגה זו, הרי החיוב לכבד את האשה רק כגופו כמ"ש אוהבה כגופו ולא יותר מגופו. חיוך של מבוכה חלף על פניו של שמואל הלוי. הוא ביקש מאורחו הקדוש לדחות את פרידתו בשעה קלה ולהסכית לסיפור חייו שישפוך אור על הכבוד והדאגה שהוא רוחש כלפי זוגתו. ישב הגאון והקשיב בסבלנות ובמאור פנים.

בעיר אחת נולד שמואל. אביו היה רבה של העיר, והוא נתן עבור

המשך בעמוד הבא...

בנו את כל אשר לו, האב הבחין עד מהרה בכשרונותיו העילויים. שמואל גמע בצמא כל פסוק וכל שורה, וכשמלאו לו אחת עשרה שנים בקי היה במקצועות רבים בתורה, הרבה מעבר לבני גילו. בביתו שררו עניות ומחסור, אך הרב והרבנית השתדלו שלשמואל לא יחסר דבר כדי שלא יופרע מתורתו.

בעיר ההיא התגוררו יהודים אמידים, ואחד מהם סבר כי ראוי לו לקחת את שמואל בן הרב כחתן לבתו. מהר, בטרם יקדמנו אחר, בא בדברים עם הרב והבטיח סכום גדול כנדוניא כדי שבנו יהיה שקט ושאנן ללמוד תורה בהרחבה כל ימי חייו, ולרשת את כסא אביו כרבה של העיירה לעתיד. הרב הסכים להצעה. תנאים נכתבו, צלחת נשברה למזל טוב, והעילוי בן השתים עשרה, היה לחתן. עתה ימתינו שש שנים עד שיקיים את שאמרו חז"ל "בן שמונה עשרה לחופה". "מעתה כל מחסורך עלי", לחש הנגיד המאושר באזני חתנו הילד, "מפתי תאכל וכל אשר תחפוץ תקבל". הגביר המחותן שכר לחתנו הצעיר מלמדים מעולים למען יתעצם בתורתו עוד ויבוא אל יום חופתו מלא וגדוש בכל חלקי התורה. שמואל ניצל את המתנה שניתנה לו משמים, לא נתן למלמדיו מנוח ואף לעצמו לא ויתר עד שהיה לרב רבנן. אבל רבות מחשבות בלב איש. חמש שנים חלפו מאז השידוך וענגה ריחפה על פני הגביר. לפתע החל להיכשל בכל אשר פנה. בתחילה ניסה להסתיר כי כבר איננו עשיר, כי אם בעל חוב אומלל, אך כשנאלץ למכור את ביתו ואת כל נכסיו כבר ידעו הבריות שהוא עני מרוד. מתח רב שרר במשפחות החתן והכלה. הגביר לשעבר לא העז לפנות אל מחותנו הרב. אבי התן רבה של העיירה המתין זמן מה, ואז שיגר לגביר היורד מנכסיו הודעה ברורה שבאין נדוניה אין נישואין. "לא אסכים שבני העילוי ישא רחיים של עול פרנסה על צווארו. אם לא תוכל לפרוע את אשר התחייבת, הסכם ה"תנאים" אינו תקף עוד".

האמת, החתן לא שש לביטול השידוך. במשך השנים נוצרו יחסי קרבה בינו לבין הגביר שהעניק לו כה הרבה, ובזכותו זכה לישב באוהלה של תורה בשנים האחרונות בצל תלמידי חכמים שאת שכרם שילם הגביר, ואיך יגמול לו כעת רעה תחת טובה ויעזבהו בעת צרה?! אך אביו לא הסכים לכל רעיון פשרה. ה"תנאים" נקרעו והשידוך בוטל. השמועה כי בן הרב כבר אינו חתן הגיעה במהירות לשדכנים זריזים, והם החלו להביא בפני הרב הצעות למכביר. רק חודש ימים חלף, ושמואל העילוי היה לחתן בביתו של נגיד נכבד שהיה מאושר עד מהרה במרגלית שבה זכה עבור בתו. עתה לא היה צורך להמתין כמה שנים היות שהחתן כבר אינו כה צעיר לימים. החתונה נערכה ברוב הדר. הם דרו בבית העשיר וכל מחסורם עליו.

ביקש שמואל העילוי לישב בשלוה, וביום עבות אחד קפץ עליו רוגזה של מחלה נוראה. גופו המלא פצע וחבורה, וכל בשרו אין בו מתום. חמיו הגביר הזמין עבורו רופאים מפורסמים והוציא הון עתק למשחות וסממנים, אך כל אלו לא הועילו מאום. שחין פורח אבעבועות נגס בבשרו החי ומירר את חייו של שמואל שהושם בחדר בודד, נאנק ביסוריו. בקושי ניתן היה להתקרב אליו כדי להגיש לו מאכל ומשקה. ראה הגביר כי צרתו צרה, וכי לדברי הרופאים אין מזור לחולי זה, נכנס אל החולה, תיאר באוזניו את כל הטובה שעשה עמו עד כה, וביקש ממנו שיתן גט פיטורין לבתו עוד בטרם תהיה אלמנה. דואב ונכה רוח עזב שמואל את הבית שבו היטיבו עמו עד כה, ותהה להיכן ילך. הן חולה הוא, מצורע בכל גופו, ומי יקבלו לביתו? בלית ברירה התגורר ב"הקדש" הציבורי שבו מקבלים אביוני העיר לחם לאכול ומצע ללון. תורתו עמדה לו וניחמה אותו בבדידותו ב"הקדש". והנה באחד הימים פנה אליו יהודי נודד שלן לילה אחד ב"הקדש" ושח באוזניו מהגיגיו וכה אמר לו: "ראיתיך והנה יהודי תלמיד חכם אתה ואותות של יראת שמים ועדינות נפש על פניך. למחלת השחין שבך אין מזור, ככל הנראה, ועלה בלבי לגאול אותך מבדידותך. בת לי בביתי, ולפני תקופת זמן חלתה אף היא בחולי נורא זה והנה מצורעת כשלג. היה אתה לחתני, יחד תקימו בית בישראל והיו יסוריכם כפרתכם". הסכים שמואל בחפץ לב, אך החליט שלא יגלה את שם בית אביו כדי שלא לבייש את הוריו. הוא התלווה אל האיש, בדרך נחתמו "תנאים" ונמזג "לחיים" ומשהגיע לבית חותנו החדש לא נפל לבו אל מול העניות והמרירות. טוב היה כאן בבית הדל, מהמגורים ב"הקדש". הם החלו להתכונן לשמחת הנישואין. עוניים הרב חסך מהם את הצורך לטרוח ולרכוש תכשיטים ובגדים. עצב ושמחה שלטו בערבוביה בשבועות שחלפו עד החתונה. עיצבון רוח על מצבם העגום של החתן והכלה, ושמחה על שהנה בא הקץ לבדידותם המכאיבה. ויהי בעת שנערכה החופה כדת משה וישראל פרצה הכלה בבכי חסר הפוגה. הוריה ובני המשפחה ניסו להשקיט את סערת רוחה. בטוחים היו שהדבר היותה לא בריאה, מוכת שחין היא וחתנה, הביאו לבכי כה נורא. אך כשהתאוששה מעט התברר שלא בשל חוליה היא בוכה. לנגד עיניה חלפו באותה שעה המראות המלבבים של בית אביה אך לפני שלוש שנים. "אבא היה גביר אדיר", סיפרה כעת בדמעות לחתן המבוהל, "והוא אירסני לבחור עילוי בן רבה של העיר שבה התגוררנו ובה עשה אבא חיל בממונו. בכבודו של עולם הייתי, אך בין האירוסין לזמן הנישואין התהפך עלינו הגלגל וירדנו מטה מטה עד שהגענו הלום. אביו של החתן ביטל את השידוך, ואני נותרתי בבית אבי, מבוישת ובודדה. נשבר מטה לחמנו, והחילונו נודדים ומקבצים נדבות. וכאילו לא די בכל צרותי הפכתי למצורעת. שמחה אני כעת על שנבנה יחד בית בישראל, אך הימים ההם, השמחים והעליזים, חלפו עתה בעיני רוחי כאילו חיים וקיימים, מתריסים לנגדי ושוחקים על משבתי. סלח נא לי כי הפרתי את שמחתנו". וראה זה פלא: ככל שהתגבר בכיה והתעצם זרם דמעותיה של הכלה האומללה, החווירו והאדימו חליפות פניו של החתן. חיוך קל הרעיד את שפתותיו ונסגרו וחוזר חלילה. הוא ביקש לומר דבר מה ובקושי עלה בידו. "ומה היה שמה של העיר ושמו של הרב המחותן ובנו החתן"? התפלאה הכלה לפשר ההתעניינות המופלגת אך השיבה בפרטי פרטים. החתן כמעט צנח תחתיו מתעלף. "אני שמואל", זעק לקול צעקות ההתרגשות של אבי הכלה הגביר לשעבר. הכל הביטו בו והסכימו. מראהו הושחת אמנם בשל מכת השחין, אך עדין ניכר בו מראה פניו של העילוי בן הרב שאותו לקח לחתן והוא עדיין עול ימים. הבית שהקימו היה מלא ברכת השם. עושר גשמי לא שרר בו, אך אושר רוחני שרר בו, הם נרפאו מצרעתם, וחייהם היו מעתה בטוב ובנעימים. הגאון מוילנא האזין לכל הסיפור והבין בעצמו את ההמשך, אך נתן לשמואל להסביר בעצמו ולשוב אל תחילת שיחתם: "הן ראיתי השגחה פרטית שמימית ומופלאה, ואני ידעתי שזוגתי סבלה בעבורי. השחין שלקתה בו היה מן השמים כדי

המשך בעמוד הבא...

שהשידוך ישוב ויתקיים אף על פי שהצד של משפחתי ביטל אותו. החלטתי לכבדה ולהכיר לה טובה על כך כל ימינו. הענינות מנת חלקנו ולא תמיד אנו מסוגלים לרכוש יותר מספל אחד של חלב ליום, ואותו אני נותן לה, במידה של הכרת הטוב". באותה שעה הניח הגאון מוילנא את צרורו והשיבו אל החדר שבו התארח כשהוא מפטיר ברוב רגש: "בבית שכזה נותר אני שבועיים נוספים. ולו התאכסנתי כאן רק כדי לשמוע סיפור השכל זה, דייני..." ("האמנתי ואדברה" מאוצר הסיפורים של מנכ"ל "עזר מציון", הרב חנניה צ'ולק שליט"א).

חנניה צ'ולק

שביבים / שאול שיף

"סגולה מיוחדת למצוות תפילין"

את המכתב דלהלן כתב הרבי מלובביץ' לחיים אליעזר גרינברג, בנו של המשורר המפורסם וחתן פרס ישראל, אורי צבי גרינברג (אצ"ג), זמן קצר לפני גיוסו לצה"ל:

אף על פי שאיני מכירך אישית, הנני לוקח לי הרשות לכתוב לך על יסוד ההכרות שלי עם אביך ואמך שיחיו בעת ביקורם בניו-יאָרק זה לא כבר, ובפרט בקשר עם זה שהנך הולך לצה"ל כפי שמסרו לי. וקודם כל אאחל לך שתכנס לשלום ותחזור לשלום ושירותך בצה"ל יהי' גם כן בהצלחה ובשלום.

ויהי רצון שימים אלו יהיו הכנה לתקופה של שלום במדה כזו אשר, כלשון חכמינו ז"ל, אפילו חרב של שלום לא תעבור בארץ וכל אחד יוכל להקדיש כל זמנו וכוחו ומרצו לענינים של שלום, ויקויים היעוד וכתתו חרבותם לאתים וחניתותיהם למזמרות, לא ישא גוי אל גוי חרב ולא ילמדו עוד מלחמה (ישעי' ב:ד).

כיון שכבר לקחתי לי רשות לכתוב לך, ארשה לעצמי להוסיף עוד נקודה, אשר קשורה היא בהאמור:

בודאי שמעת על דבר פניתי ובקשתי עוד לפני מלחמת ששת הימים, אשר כל אחד ואחד מבני ישראל יתחזק ויהדר בקיום מצות תפילין, ועל אחת כמה וכמה אלה אשר זכו ודרים הם בארץ ישראל, היא ארץ הקודש, ובמיוחד אלה אשר מגינים הם על הארץ ועל הדרים בה, בצה"ל בכלל ושומרי הגבולות וכו' בפרט,

והדגשתי אשר אף שאת המצוות צריך לקיים משום שהן מצוות הבורא, בורא האדם ובורא העולם, הרי בכל זאת יש לכמה מצוות סגולות מיוחדות, וסגולה מיוחדת למצות תפילין שהיא מטילה אימה ומתישה כוחם של שונאי ישראל שלא יהינו להתגרות בנו מלחמה, ובלשון הכתוב: וראו כל עמי הארץ כי שם ה' נקרא עליך (ופירשו חכמינו ז"ל שהכונה לתפילין) ויראו ממך.

ויתרה מזו, אשר גם כאשר המצב מתדרדר עד כדי מלחמה בפועל, אז גם כן באה מצות תפילין שמניחים על הזרוע ועל הראש ומנחילה נצחון מוחלט לצבאות ישראל, כדרשת חכמינו ז"ל על הפסוק וטרף זרוע אף קדקד.

יש כמה השואלים ומקשים, איזו שייכות אפשרית להיות בין הנחת תפילין בבוקרי ימות החול פעם ביום - למהלך הענינים בחזית במשך כל היום והלילה, וכולי. וכיון שאי אפשר לבאר זה בשכל - הרי אינם רואים למה ועל מה יקבלו על עצמם לקיים המצוה. ועוד קושיות מעין זו.

והתשובה על זה מהצבא, שכללות מעמד ומצב הצבא מיוסד על קבלת עול ומילוי צו ופקודה של מפקד הפלוגה, אשר הוא מקבל עליו עולו של המפקד שעל גביו, וגבוה מעל גבוה - עד למפקד הראשי. ורק לאחרי מילוי הפקודה, ובזמן הפנוי ממילוי איזה תפקיד שיהי', אז באם רוצה החייל מתענין לחקור וללמוד הענין ולהבינו וכולי, ואפילו אם אינו יכול להבינו הרי סומך הוא על המפקד ועד למפקד הראשי.

ועוד, וגם זה עיקר, הרי בעניני סכנה ופיקוח נפשות - עושים כמה דברים שהם בגדר ספק וכמה ספקות אם יועילו, ואפילו דברים הקשורים בטרחה רבה ובהשקעת מרץ רב וכולי, ועל אחת כמה וכמה כשזוהי סכנת רבים ולא רק סכנת יחיד. והרי בעניננו - לדעת המאמינים בתורתנו תורת חיים - אין בזה ספק, אלא ודאי וודאי אשר זכות קיום מצות תפילין מגינה ומצילה מענין של סכנה, וכאמור - סכנת רבים. ובצד השני, מה שצריך "להשקיע" בזה הרי זה רק רגעים ספורים וטרחה אפסית.

ועוד להוסיף, אשר בנוגע אליך הרי מכמה סיבות - הנהגתך שלך בזה בודאי תשפיע לטובה על אחרים, זאת אומרת, אשר גם אם תעשה האמור בדרך קבלת עול ובכל יום ויום, הרי נכפלת פעולתך בכל חבריך שיעשו כמוך, וזכות הרבים תלוי' בך.

בודאי אפשר שיהי' מישהו שישאל אותך (ועליך) כמה קושיות, קושיות שונות ומשונות, אבל הרי זה דוקא מתכונות נפש הנוער של תקופתנו שלא להתרשם מקושי' ואפילו לא מלעג של הסביבה, ואדרבה – מביטים על זה כאתגר וזה ממריץ אותם לעשות הדבר דוקא בפירסום, גלוי לעין כל.

סיכום מהאמור: אמונתי ודעתי ברורה אשר עתה ניתנה לך אפשריות יוצאת מן הכלל להוסיף בבטחונו של עם ישראל בארץ ישראל ובעצמת צבא ההגנה לישראל, הן על ידי פעולתך והנהגתך האישית, והן על ידי פעולה האמורה של הפצת ענין האמור של הנחת תפילין בין חבריך שליט"א, ואין נוגע כל כך אם אפילו חלק מהם לא קיימו מצוה זו עד עתה. והרי במדה מסויימת המתגייס לצבא משנה כל אורח חייו בנקודות עקריות.

אכפול ברכתי אשר השם ית' שומר ישראל ישמרך בכל מקום שתהי', ובעת ובזמן המתאים יחזירך בריא ושלם בגופך ובנשמתך לביתך,

ובהוספה עוד הפעם, אשר מה שכתבתי את האמור הוא כי אמונתי מוצקה שזהו ענין של הוספה בבטחון של עם ישראל ושל צה"ל בפרט ושלך בפרטי פרטיות, ועל פי תורתנו תורת חיים - אין לי רשות מבלי לכתוב לך האמור ועל כל פנים בקיצור, שהרי לפי גודל ערך הדבר - השורות הכתובות מעטות הן בכמות. בברכה להצלחה ולבשורות טובות בכל האמור, מ. שניאורסאהן

(מתוך אתר בית חב"ד האינטרנטי)

הנה קישור למי שעדיין לא ראה את "מנהרות ההשמדה" של המוני אזרחים בישראל:

http://cryptome.org/2014-info/gaza-ugi/gaza-ugi.htm

תוכחות משה

חידש הרה"ג ר' גמליאל רבינוביץ שליט"א (מחה"ס גם אני אודך):

בפרשתנו כתוב, אלה הדברים אשר דיבר משה אל כל ישראל (דברים א', א')

במדרש מובא, כי משה הוכיח ואילף בינה את ישראל לפני שנפטר שלושים ושש תוכחות, כמנין "אלה", תוכחה אחת בכל יום. והואיל ומשה נפטר בז' באדר, בהכרח שהוא החל את תוכחותיו בראש חודש שבט. ובספר מרפסין איגרי בפרשתנו הקשו, וז"ל: לדעות שסוברות כי אהרן הכהן נפטר בראש חודש שבט (ראה רלב"ג פרשת חוקת, שכוונת הכתוב: "בחודש החמישי באחד לחודש" היא לראש חודש שבט ולא לראש חודש אב, לפי שמונים מתשרי, ולא מניסן), כיצד משה הוכיח ולימד תורה את ישראל החל מראש חודש שבט, והלא הוא היה אבל על אחיו, ואבל, כידוע, אסור בדברי תורה - עכ"ל.

א) תירץ שם אחי הג"ר אליעזר הכהן רבינוביץ שליט"א, וז"ל: בגמרא במסכת מועד קטן (דף כ"א ע"א), וכן נפסק בשולחן ערוך (יורה דעה סימן שפ"ה סעיף א'), מבואר, שאף שאבל אסור בתלמוד תורה, מכל מקום אם רבים צריכים לו ללמוד ממנו, מותר לו ללמד תורה.

זאת ועוד, מבואר שם ברמ"א, שגם ליחיד מותר לאבל להורות הלכה איסור והיתר, במקום שאין שם איש אחר שיעשה זאת במקומו. אם כן משה אשר דיבר אל כל ישראל, ואין לך "רבים" גדול מזה, וגם לא היה שם איש אחר אשר יכול ללמד את בני ישראל במקומו, שוב ודאי שלא היה שום איסור להוכיח את בני ישראל וללמדם תורה אף בימי אבלותו. עכ"ל.

ב) עוד תירץ שם הרב אברהם חיון שליט"א, וז"ל: אמנם אבל אסור בדברי תורה, אך משה לא התעסק בדברי תורה, כי אם בדברי נבואה, שהרי קיבל את הדברים מהקב"ה וכתבם בספר. ומאחר ונביא שקיבל נבואה חייב לנבא את נבואתו, לא מצאנו שאבל נפטר מחיוב זה, ולכך משה רבינו הוכיח ולימד את ישראל גם בימי אבלותו על אהרן. עכ"ל.

ג) עוד תירץ שם הרב יהודה רינגר שליט"א, וז"ל: יתכן, שמאחר שמשה רבינו ידע כי הוא הולך למות, ולא יהיה בידו מספיק זמן להוכיח את ישראל וללמדם תורה, להכינם לקראת הכניסה לארץ. לכך התחיל בתוכחה עוד בהיותו אבל כדי שלא להפסיד את העם מתוכחתו. עכ"ל.

ד) לענ"ד י"ל בס"ד שדבריו של משה רבינו אל בני ישראל לא היו בגדר של לימוד תורה, אלא דברי תוכחה ומוסר, ולא מצאנו שאבל אסור בדברי תוכחה ומוסר. ואדרבה, מבואר בשולחן ערוך (יורה דעה סימן שפ"ד סעיף א'), שמותר לאבל ללמוד דברים המשברים את הלב.

ואף שכל דבריו של משה רבינו נכתבו אחר כך בתורה, מכל מקום כל זמן שלא נכתבו, אין הם דברי תורה, אלא דברי תוכחה ומוסר. ולכך היה מותר למשה לאמרם אף בימי אבלותו על אחיו אהרן.

ה) עוד י"ל בס"ד שהנה ב"ילקוט מעם לועז" מובא, שמשה פחד להוכיח את עם ישראל ורצה להימנע מכך, עד שבא הקב"ה וציוה עליו להוכיח את העם, וכמו שנאמר: "ככל אשר צווה ה'".

הרי שלמשה היה ציווי מיוחד מהקב"ה לומר לבני ישראל את דברי התוכחה. ולכך לא חשש משה לומר את הדברים גם בימי אבלותו על אהרן אחיו, מאחר שבהוראת שעה נצטווה להוכיח.

מקור המנהג לא להיכנס עם נעליים ד' אמות קרוב לכותל המערבי?

נהגו בדורות שעברו בעיה"ק ירושלים בבואם לכותל המערבי לכרוע ולהשתחוות בהכנעה, וד' אמות טרם יגשו חולצים נעלים, (ראה שערי דמעה בתחילת הספר, וכן בס' שערי ירושלים (הר"מ ריישר עמ' לט) ובס' קורא העתים (הרמ"מ מקאמניץ עמוד ט')

ויש מביאים מקור לזה שנוהגים לא לילך עם נעליים בכותל המערבי, ע"פ מה שמובא בזוהר (ח"ב ה:) "מעולם לא זזה שכינתא מכותלי דמערבא דבי מקדשא", דכתיב (שיר השירים ב,ט) "הנה זה עומד אחר כתלנו", ובשמות רבה (פרשה ב פיסקא ו) מובא שה' אמר למשה "של נעליך" משום שכל מקום שהשכינה נגלית אסור בנעילת הסנדל, וכיון שעכשיו השכינה נמצאת בכותל המערבי הלכך אסור שם בנעילת הסנדל, (עי' בס' הר הקודש)

וביערות דבש (ח"א דרוש יא) כ' "והנה יוסף בן גוריון בקינה שלו על בית המקדש שנחרב אמר, כי הדורכים על רצפת בית המקדש היו משיגים חכמה והיתה רצפה מחכמת, והוא כי המקום היה אדמת קדש, והדורכים עליה השיגו חכמה ונתדבקה בהם רוח הקדש, ולכך הוצרכו לילך בלי סנדל, שלא יהיה דבר חוצץ בינם לבין האדמה אשר דורכים עליה, כדי שישיגו שפעת קדש מהאדמה, וזהו "של נעליך מעל רגליך כי המקום אשר אתה עומד עליו אדמת קדש", ואין ראוי להפסיק ולבטל בהשגת קדושה", ע"כ .

התוכנית: מראה מקום להלכות שאינן במקומן

כתב בתשובות הרמב"ם (סי' קמ) "בא אלי הדיין החסיד וקונטרס מן החיבור (משנה תורה - היד החזקה) בידו יש בו הלכות רוצח מספר נזיקין, והראה לי הלכה אחת, ואמר לי: קרא! קראתי אותה, ואמרתי לו מה ספק יש בזו, אמר לי באיזה מקום נאמרו הדברים האלו (מה מקור ההלכה), אמרתי לו במקומן, או באלו הן הגולין, או בסנהדרין בדיני הרוצח. אמר לי כבר חזרתי על הכל ולא מצאתי לא בירושלמי ולא בתוספתא, השתוממתי כמו שעה ואמרתי לו אני זוכר שבמקום פלוני מגיטין נתפרשו דברים אלו, הוצאתי גיטין וחפשתי ולא מצאתי, תמהתי ונבהלתי ואמרתי היכן נאמרו דברים אלו, הנח עתה עד שאזכור מקומו. הוא יצא ואני זכרתי, שלחתי שליח והחזרתיו והראתי לו הדברים מפורשין בגמרת יבמות אגב גררא, תמה והלך.

וכן תמיד אני בצער מזה שיבא השואל וישאל היכן נאמרו דברים אלו, פעמים אני אומר לו מיד במקום פלוני ופעמים לא, וחייך לא אזכור מקומן עד שנחפש אחריהן.

ועל זה אני מצטער הרבה שאני אומר, הרי אני המחבר ויתעלם ממני מקום דבר זה, מה יעשו שאר בני אדם.

ועל זה נחמתי שלא חברתי חבור זה, כענין שאני אומר לך, ובדעתי אם גוזר השם יתברך שעשאנו, אע"פ שיש בו טורח הרבה שכל הלכה שאינה במקומה באותו ענין אודיע מקומה, כיצד כגון הלכות שבת מחבורי כל דבר שהוא בפירוש בשבת או בעירובין איני צריך להודיע מקומו.

והלכה שהוא מהלכות שבת שהיא בעבודה זרה או בפסחים או בזבחים או בכריתות אודיע מקומה ואומר הלכה פלונית מפרק פלוני ממסכת פלונית, ויהיה זה הספר אחד לבדו שאי אפשר לעשות בגופו של חבור שאינו דרך פירוש כמו שאמרתי לך, ע"כ.

(שני הקטעים האחרונים הם "תרומת" "קב ונקי" להרב צבי ויינברג שליט"א)

בסוד שיח

כשם שפרצופיהם שונים כך דעותיהם שונות

נשמח לקבל תגובות והערות מהקוראים בדוא"ל: besod@013net.net

עיצוב ועריכה גרפית:
גיל ויין עיצוב גרפי
אימייל. gilwein26@012.net.il